

טקסטים נוספים לתרגול

תרגיל 1

קראו את הטקסט "הכנר" המופיע בספר בעמוד 494 וענו על השאלות.

שאלות מתחום הפועל

1. לפניכם חמש קבוצות מילים. בכל קבוצה ציינו את המילה היוצאת דופן מבחינת השורש, וכתבו את השורש שלה. כמו כן כתבו את השורש המשותף לשתי המילים האחרות.

- א. מְחָאו כף, הביעי מְחָאָה, הִתְמַחוּת ד. מְקָרָה, מְקָרָא, קְרוּי
ב. נִתְּנָה הכרה, נִתְּנוּ, לְהִתְנַחֵת ה. הוֹפְעָה, הִפְתְּעָה, מוֹפֵעַ
ג. לְגִשָּׁת, נְגִיש, לְגִשָּׁש

2. בכל משפט בחרו בצורת ההגייה הנכונה של הפועל המודגש, והעתיקו אותה למחברתכם כולל הניקוד.

- (1) אדם בגיל העמידה הִבְחִין / הִבְחִין במוזיקאי.
(2) הוא ניגן כמה מהיצירות המסובכות שִנְכַתְּבוּ / נִכְתְּבוּ אי פעם.

3. לפניכם שני משפטים, ובכל משפט יש פועל מודגש.

- (1) הכניסה להופעה תַעֲלָה כמאה דולר.
(2) הבמאית תַעֲלָה בקרוב הצגה חדשה.
ציינו במה שני הפעלים שונים זה מזה, ובמה הם זהים זה לזה. (שורש, בניין, זמן, גוף)

ב. לפניכם משפט: האנשים נוֹטִים להתעלם מיופי.
מהי צורת העבר של הפועל נוֹטִים? נוֹטוּ, הִטּוּ, הָטּוּ, הָטוּ

4. לפניכם שני משפטים, ובכל משפט פועל מודגש.

- העתיקו את מספרי שני המשפטים, ולצד כל מספר ציינו את הזמן של כל פועל.
(1) הוא נִתְפַּנֵּה מעיסוקיו לטובת הניסוי.
(2) אנו נִתְפַּנֵּה כדי להקשיב לו.

5. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

- (1) נִדְמָה שכולנו מתעלמים מהיופי שסביבנו.
(2) שום דבר לא יִדְמָה לדרך המחשה זו.

א. מהו השורש המשותף לשני הפעלים המודגשים?
ב. מהו הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים?

ג. מהי צורת הבינוני של הפועל יִדְמָה? (א) מִדְמָה (ב) דוֹמָה (ג) מִדְמָה (ד) מוֹדָה

6. לפניכם חמישה משפטים, ובכל אחד מהם יש פועל מודגש.

- (1) הילדים מְפַנִּים מבט לכיוון הכנר.
(2) הוא מְפַנִּים את תוצאות הניסוי.
(3) האנשים מְפַנִּים את האולם.
(4) הקוראים מְפַנִּים לקרוא את הכתבה שבעיתון.
(5) בשל הסופות העזות מְפַנִּים האנשים מבתיהם.

א. איזה פועל יוצא דופן מבחינת השורש? כתבו את השורש שלו.

המשך השאלות בעמוד הבא.

- ב. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים האחרים?
 ג. העתיקו את מספרי חמשת המשפטים, ולצד כל מספר כתבו את הבניין של הפועל שבמשפט.
 ד. מיינו את הפעלים בעלי השורש המשותף לשתי קבוצות על פי משמעות השורש.

7. לפניכם ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם יש פועל מודגש.

(1) כאשר סיים הכנר לנגן **השתירה** דממה.

(2) אנו **מפספסים** הרבה דברים יפים.

(4) ההורים **אלצו** את הילדים ללכת.

(5) תוצאת הניסוי **מסקנת** מאוד.

א. איזה פועל יוצא דופן מבחינת הבניין? כתבו את הבניין שלו.

ב. מהו הבניין המשותף לשלושת הפעלים האחרים?

8. לפניכם שני משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

בחרו בצורת ההגייה הנכונה של הפועל המודגש בכל אחד מן המשפטים.

(1) העוברים ושבים **מחו** / **מחאו** לו כפיים.

(2) האולם **התמלא** / **התמלא** מפה לפה.

9. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

(1) הנגנים המוכשרים **מופיעים** עם גדולי המוזיקאים.

(2) נגינתם **מפעימה**.

א. מהו הבניין המשותף לשני הפעלים המודגשים?

ב. העתיקו את המילים וכתבו את השורש של כל אחת מהן.

10. לפניכם שני סעיפים א-ב. בכל סעיף שני משפטים, ובכל משפט פועל מודגש.

ציינו את השורש ואת הבניין של כל אחד מארבעת הפעלים.

א. (1) כששמע את המנגינה, קולו **נדם**.

(2) התאטרון **נדד** בכמה ערים.

ב. (1) לפסנתרן זה יש כישרון **מולד**.

(2) עם תחילת ההצגה המסך **מורם**.

11. א. לפניכם שלושה משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

(1) אדם נעמד באמצע הרחוב והחל **לנגן** בכינור.

(2) האישה השליכה כסף לקופה מבלי **לעצר**.

(3) כל כרטיס לקונצרט עשוי **לעלות** כמאה דולרים.

I. מה **משותף** לשלוש המילים המודגשות מבחינת צורתן?

II. מהו הבניין של **לעצר**?

III. מהו השורש של **לעלות**?

ב. הכנר **אוחז** בכינור ששוויו מעל שלושה מיליון דולר.

צורת העתיד של הפועל **אוחז** בגוף ראשון רבים (מדברים) באותו בניין הוא **נאחז** / **נאחז**.

12. בשלושת המשפטים שלפניכם יש פועל מודגש.

- (1) הלחן **רָאוי** להשמעה.
 - (2) **נִרְאָה** כי אף אחד לא שם לב למנגינה.
 - (3) איננו **רוֹאִים** את כל היופי שסביבנו.
- העתיקו למחברתכם את המשפט מבין המשפטים (א)-(ג) שהנאמר בו **נִכּוֹן**, ונמקו את בחירתכם.

- (א) אחד הפעלים המודגשים יוצא דופן מבחינת השורש.
(ב) אחד הפעלים המודגשים יוצא דופן מבחינת הבניין.
(ג) אחד הפעלים המודגשים יוצא דופן מבחינת הזמן.

13. לפניכם משפט: הניסוי **אָרְגָן** על ידי העיתון.
ציינו את השורש של הפועל המודגש, והסבירו כיצד נוצר השורש הזה.

14. לפניכם ארבעה משפטים, ובכל משפט פועל מודגש.

- (1) הניסוי **חל** בסביבה רגילה.
- (2) אדם ה**חל** לנגן בכינור בתחנת הרכבת.
- (3) הכנר ה**תחיל** לנגן בשעת השיא.
- (4) הן **מחוללות** לצלילי המוזיקה.

א. מבין המשפטים שלפניכם העתיקו למחברתכם את המשפט שהנאמר בו נכון.

- כל הפעלים המודגשים נגזרו מאותו שורש.
- הפעלים **חל** ו-**מְחולָּלוֹת** הם מאותו שורש.
- הפועל **החל** במשפט (2) והפועל **התחיל** במשפט (3) הם באותו הבניין ומאותו השורש.
- הפועל **החל** במשפט (2) והפועל **מְחולָּלוֹת** במשפט (4) הם באותו בניין.
- העתיקו למחברתכם את מספרי המשפטים (1) – (4) מסעיף א, וליד כל מספר העתיקו מן הרשימה שלפניכם את צורת העתיד המתאימה לפועל במשפט כולל הניקוד.
- יתחיל, תחל, יחול, יתחלו, יחל, יחלו, יחוללו

שאלות מתחום השם

1. לפניכם ארבעה שמות שנוצרו מבסיס וצורן סופי:

אין מוֹדָעוֹת ליוֹפִי, מְחַיְבוֹת, מְרַפָּבוֹת, סוֹבְלָנוֹת.

א. מהי המשמעות של הצורך הסופי המשותפת לארבעת השמות?

ב. I. איזו מילה יוצאת דופן מבחינת דרך התצורה שלה? הסבירו את תשובתכם.

II. מה משותף לבסיסים של שלושת השמות האחרים?

2. לפניכם שתי מילים: שתפות, השתתפות.

א. ציינו את דרך התצורה של כל מילה.

ב. איזו מבין המילים שתפית או השתתפות מתאימה למשמעות המשפט שלפניכם?

חלק מן האנשים ביטלו את ה_____ בניסוי שנערך על העדפות בני האדם.

ג. איזו מבין המילים שתפנית או השתתפות מתאימה למשמעות המשפט שלפניכם?

ללאחר שנים של עבודה יחד התפרקה ה_____.